

قاضی (فقه)

در اسلام نسبت به شرایط **قاضی** بسیار سخت‌گیری شده و این امر نشانگر اهمیت است که اسلام برای **قضاوت** قائل است.

فهرست مندرجات

- ۱ - [صفت قاضی از نظر امیر المؤمنین](#)
- ۲ - [صفت قاضی از نظر امام خمینی](#)
- ۳ - [شرایط قاضی طبق قانون اساسی جمهوری اسلامی](#)
- ۴ - [پانویس](#)
- ۵ - [منبع](#)

صفت قاضی از نظر امیر المؤمنین

امیر مؤمنان علیه السلام در عهدنامه جاوید خود به **مالک اشتر** ویژگی‌های یک قاضی خوب را چنین بیان می‌فرماید:
برای قضاوت در میان **مردم** بهترین را برگزین؛ کسی که از عهده قضاوت برآید و اصحاب **دعوا** نتوانند نظر خود را بر او تحمیل کنند و چون به خطای خود آگاه شود از آن بازگردد، نه آنکه بر اشتباه خود پافشاری نماید، طمع‌کار نباشد و در مواضع **شک** درنگ کند تا حقیقت برایش کشف شود، **حجت** و **دلیل** را بیش از همه فراگیرد و در کشف حقیقت از همه بردبارتر باشد و وقتی که حقیقت روشن شد از همه قاطع‌تر باشد. همین که موضوع را تشخیص داد در صدور حکم تأخیر نرزد و از ستایش دیگران گمراه نگردد. عده این‌گونه افراد اندک است.
^[۱] نهج البلاغه، فیض الاسلام، نامه ۵۳، ص ۱۰۰۹-۱۰۱۰.

صفت قاضی از نظر امام خمینی

امام خمینی قس سره در باره صفت قاضی می‌فرماید:
صفت قاضی عبارتند از: **بلوغ**، **عقل**، **ایمان**، **عدالت**، **اجتهاد مطلق**، **مرد** بودن (در حال حاضر در مورد وضعیت زنان برای امر قضا در قانون مقرر شده است: «بانوان دارنده پایه قضایی واجد شرایط... می‌توانند در دادگاه‌های مدنی خاص و اداره سرپرستی صغار به‌عنوان مشاور خدمت نمایند و پایه قضایی خود را داشته باشند»)
^[۱] حقوق اساسی در جمهوری اسلامی ایران، ج ۶، ص ۲۷۶.
جلال‌انگی، **اعلمیت** (نسبت به افراد شهر و محل خود) به **احتیاط واجب** و داشتن حافظه قابل اعتماد به احتیاط واجب.
^[۲] **تحریر الوسیله**، ج ۲، ص ۴۰۷.

شرایط قاضی طبق قانون اساسی جمهوری اسلامی

گفتنی است نخستین قانونی که بعد از حاکمیت قانون اساسی جمهوری اسلامی در خصوص شرایط قاضی تصویب شد ماده واحده و یک تبصره در اردیبهشت ۱۳۶۱ بود که به موجب آن قضاوت از میان مردان واجد شرایط ذیل انتخاب می‌شوند:
۱- **ایمان** و **عدالت** و تعهد عملی نسبت به موازین اسلامی و وفاداری به نظام جمهوری اسلامی ایران.
(گفتنی است که در عبارت قانون، شرط «بلوغ و عقل» به علت روشن بودن ذکر نشده است. از طرفی مفهوم «عدالت» متضمن تعهد عملی به موازین اسلامی و وفاداری به نظام هم هست و عدالت نمی‌تواند از این مفاهیم تفکیک شود. با وجود این، به دلیل آن که در نصب قاضی جهت ملموسی باشد که شورای عالی قضایی دچار تردید و شک نشود به آن اشاره شده است.)
۲- **طهارت مود** (**جلال‌انگی**).
۳- تابعیت ایران و انجام خدمت وظیفه یا دارا بودن معافیت قانونی.
۴- صحت مزاج و توانایی انجام کار و عدم اعتیاد به مواد مخدر.
۵- دارا بودن **اجتهاد** به تشخیص شورای عالی قضایی یا اجازه قضا از جانب شورای عالی قضایی.

پانویس

۱. [↑](#) نهج البلاغه، فیض الاسلام، نامه ۵۳، ص ۱۰۰۹-۱۰۱۰.
۲. [↑](#) حقوق اساسی در جمهوری اسلامی ایران، ج ۶، ص ۲۷۶.
۳. [↑](#) تحریر الوسيلة، ج ۲، ص ۴۰۷.
۴. [↑](#) حقوق اساسی در جمهوری اسلامی ایران، ج ۶، ص ۲۷۶-۲۷۷.

منبع

[احکام حقوقی اسلام، ج ۱، ص ۱۷-۱۹.](#)

رده‌های این صفحه: [فقه](#) | [قضاوت](#) | [مقامات قضایی](#)